

podlagi od Boga danih zapovedij. In dobro so zadeli ustanovitelji teh društev. Dunaj šteje lepo število takih krš. delavskih društev; krščanski duh se lepo razvija in ako Bog dá, Dunaj postane spet krščansko mesto.

To pa je tudi nam jasen dokaz, da so taka krš. del. društva tudi nam potrebna. Socijaldemokrati delujejo z vso silo, da zasejejo svoja pogubonosna načela tudi med nami Slovenci, med našimi slovenskimi delavci. Kjer koli se nahaja večje število delavcev, tje pošiljajo svoje plačane preroke, jim oznanovat svoj evangelij, katerega širijo po zloglasnem »Delavcu«. Bil je tedaj skrajni čas, da se temu rovanju tudi Slovenci ustavijo. Skrajni čas je, da se krščanski delavci zbirajo v krščanskih delavskih društvi, da se v njih potegujemo složno za pravice, katere so delavskemu stanu po božjih in človeških postavah zajamčene.

Zato pozdravljamo z veseljem I. slovensko katoliško delavsko društvo na Štajarskem. Dal Bog svoj blagoslov, da bi plodunosno delovalo delavcem v prid in blagor! Na narodni katoliški podlagi hočemo dati »cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega« in — na tej podlagi tudi zahtevati, da se postavno varujejo pravice delavskega stanu!

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kosar pa prosi in terja podpore tudi od samotana za razne dobre namene. Redovnice naj bi vstrajno molile ter tako prišle na pomoč vojskujoči se cerkvi, da je ne premagajo sovražniki; njih molitve naj predirajo oblake, da žark božje milosti posijajo na bojno polje, ter naznanijo zmago luči. Zato je vsako nedeljo sestram oznanjal namene za njihove pobožnosti. »Sestre, molite — te dni bodo mil. knez in škof mlade duhovnike posvečevali; molite — jutri gredó škof birmat po škofiji; molite — jutri se začnejo v duhovščnici duhovne vaje.« Ob začetku velikonočne in adventne spovedi trebalo je moliti, da Vsegamogočni blagoslovi delo spovednikov, in da se prav mnogo grešnikov spravi z ljubim Bogom. In še sto drugih raznih namenov, javnih in skrivnih objemala je velika njegova duša, katere sestram v molitve izroča, in navadno še na prižnico ne stopi, da ne poprosi prej za eno »Češćeno Marijo«.

Naj še tu omenimo njegovo ljubezen do knez. škof. deškega semenišča. Ko je bilo l. 1878. dozidano novo poslopje, vzame sam pero v roke ter napiše kratko zgodovinsko črtico »Maksimilijanum-Viktorinum ali dijaško semenišče za Lavantinsko škofijo.«¹⁾ Med drugim pravi: »Najzdatnejši pomoček zoper vse ovire (ki namreč mladeničem zabranijo pot v duhovski stan) so deška semenišča, v katerih se dijaki od prve mladosti že varujejo okuženega sveta, se v zatajevanji in strogem redu vadijo in k pobožnosti napeljujejo, in tako od Boga prejeti poklic za duhovniški stan vedno bolj v sebi čistijo, krepijo in spolnjujejo Dobri duhovniki se ne rodijo, ampak se morajo izrediti, za to pa ne zadostuje kratki čas štirih semeniških let, ki dojde dostikrat že prepozno.«

Prilično bili smo navzoči, ko ga pride ravnatelj deškega semenišča vabit, naj prevzame besedo na praznik sv. Alojzija. Drage volje obljubi mu pridigo ter pristavi: »Rad pridem, res, prav rad pridem k vam. Kako bo pač srečna naša škofija, kadar bo večino bogoslov-

cev dobivala iz dijaškega semenišča!« In to ni bilo samo enkrat, nego prav mnogokrat, da je v semenišču oznanjeval besedo božjo ter mladeniče ravnemal za duhovski poklic. Na god sv. slov. blagovestnikov Cirila in Metoda djal jim je: »Veselite se tudi vi mladeniči, saj ste poklicani enkrat stopiti v njiju stopinje in tudi biti slovenskim verskim učiteljem.« — Po očetovsko jih svari, naj se po nemarnem ne izneverijo svojemu poklicu. Na god sv. Alojzija jim namreč očita: »Nekateri so že iz deškega semenišča iztopili, rekoč: ne morem hoditi v gledišče, ne smem k tem in onim zabavam. O neumnost! Boš-li tako primerjal, da na eno skledico tehtnice položiš svoj poklic, svojo neumrjočo dušo in večno izveličanje, na drugo skledico pa pleve posvetnih, minljivih zabav? Kakšen izgled vam daje sv. Alojzij? Primerjajoč svet in nebesa, duhovski in posvetni stan, zdihoval je: »Kaj to vrže za večnost? Kaj ni večno, ni nič!« —

Mili darovi za družbo vednega češćenja.

Hoče 18 fl., Koprivnica 6 fl. 60 kr., Vojnik 10 fl., Sv. Lovrenc na kor. žel. 13 fl. 81 kr., Pernice 7 fl. 15 kr., Stari trg 12 fl. 50 kr., Sv. Marjeta niže Ptuja 13 fl. 50 kr., Rogatec 8 fl., Hajdina 12 fl. 82 kr., Makole 44 fl., Sv. Venčesl 13 fl., Studenice 6 fl. 65 kr., Kamnica 1 fl., Vitanje 10 fl. 50 kr., Dobrna 4 fl., Sv. Lenart v Slov. gor. 5 fl. 46 kr., sv. Bolfank v Slov. gor. 16 fl. 50 kr., Slov. Gradec 3 fl. 50 kr., Sevnica 19 fl., Sv. Ana na Krembergu 14 fl. 10 kr., Sv. Janž na Dravskem polju 5 fl. 70 kr.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Od prej navedenih tvarin so nekatere, ki morejo kompost zdatno bolj redilen napraviti in se včasih lahko dobijo. Tako so n. pr. hrošči kaj dobri za kompost. Kadar jih je veliko, naj se marljivo pobirajo, da se uničijo ti škodljivci in porabijo za kompost, kajti 1 q hroščev ima gnojilno vrednost za okoli 1 gid. Gospodar, ki daje hrošče loviti in plačuje nekaj krajcarjev za nabiranje, napravi si dvojno korist, reši se nadloge in dobi dobro tvarino za gnoj. Hrošči imajo 6krat več dušca in 2krat več fosforove kisline nego živinski gnoj. Ker pa je dušec v hroščih bolj pomalo rastlinam pristopen, sme se višje ceniti kakor 30 kr. 1 kg. Na kompostu pa, ako mešamo hrošče dobro z živim apnom, tedaj se precej hitro razkrojijo, ter prihaja dušec iz njih v solitarno kislino, v kateri obliki dušec rastlinam najbolj prija.

Dalje so klice ječmenove kaj izvrstna tvarina za neposredno porabo, posebno pa za kompost. Imajo prav veliko dušca, torej s tem kompost obogatijo; potem imajo pa tudi še precej kalija in fosforove kisline. 1 kg dušca v teh je vreden do 45 kr. Mezdra od strojarjev je tudi tvarina za kompost, s katero zdatno pomnožimo dušec, ob enem pa tudi fosforovo kislino. 1 kg dušca v tej je vreden okoli 30 kr., 1 kg fosforove kisline pa 10 kr. Ima pa v sebi tudi obilo apna (okoli 22%), ki ugodno vpliva, ker povzročuje razpad organskih tvarin.

Za pomnoževanje dušca v kompostu so kaj umestni roženi opilki. Kopita in parklji težje razpadajo. 1 kg dušca v teh je vreden 40 kr., fosforova kislina pa 20 kr. 1 kg. Ako so pa ti opilki fino zmleti, tedaj jih rastline mnogo lažje izkoristijo in so tudi več vredni pa dražji. Za kompost se jemljejo bolj opilki in pa dražja moka.

¹⁾ „Slov. Gospodar“ 1878 št. 15.

Sevé, da ni treba vselej plačevati roženih opilkov 1 q za 10 kg dušca in 5.5 kg fosforove kisline, torej po 6 gld. 1 q, ker so večinoma zmešani z različnimi smetmi, torej imajo manj redilnih snovij.

Cunje iz živalske volne in enake reči imajo tudi precej dušca, s katerim se redilnost komposta pomnoži. V teh tvarinah je 1 kg dušca vreden okoli 30 kr. Kri, meso od mrhovine, ki se na drobno razsekano na kompost spravi, sta tudi kaj izvrstna tvarina za kompost, pa se vendar redko dobita. Cestno blato in staro zidovje je tudi dobro. Cestno blato ima v sebi obilo živalskih odpadkov, pa tudi mnogo mineraličnih tvarin, ki so v jako finem prahu dobro razdeljene.

Če pa vseh teh tvarin ni zadosti, da bi v kompost dovolj dušca spravili, poseči se more tudi po guanu, ki pa je drag, pri nas najložje po žvepleno-kislem amonijaku, ki ima do 20% dušca. Za-nj pa mora tovarna jamčiti, da je prost rastlinam silno škodljive tvarine cyan rodan. Soliter za kompost jemati ni umno, ker ga zemlja ne zadržuje tako kakor amonijak; tudi pa je v solitru dušec v obliki, v kateri ga morejo rastline takoj rabiti, in če torej že ima naš kompost premalo dušca, boljše je, da potrosimo soliter rastlinam še le tedaj, kadar že rastejo, kakor pa kompostu ali pa prezgodaj na zemljo, ko bi se večidel zgubil. (Dalje prih.)

Kakó posušeno sadje lepo belo ostane?

Posušeno sadje, katero je lepo belo in brez okusa po dimu, je povsod priljubljeno, bolnikom je lahko prebavljiva jed in kuhana voda zdrava pijača. Sadež navadno na iz trtja spletenih lesah v peči sušijo ali pa kar v razbeljene peči nasipljejo. Naravno je, da je tako posušeno sadje rjavo, ima po dimu okus in nobeden trgovec ga ne kupi. Želeti bi bilo, naj bi posestniki, ki imajo veliko sadja, na umetni način sadje sušili, ker takega bi lahko drago prodali.

Na dunajski sadni razstavi so bili razni stroji, kateri so sadje lupili, rezali in sušili. Posušeno sadje so tovarnarji pred vsako sušilnico na prosti poskus razložili, bilo je lepo belo, brez vsakega okusa po dimu in dunajske gospe so ga kaj rade okušale, kupovale in se njegovi snažnosti čudile. Sadež, ki je za sušenje namenjeno, mora se najpoprej olupiti, na tanke plošnate kosce zrezati, in kdor bi v velikem sadje sušil, bi mu dobro služil stroj, ki sadje olupí, osredok izvrtá in plošnato prereže. Iz sadnih odpadkov se pa sadjevec (tolkla) iztisne.

Olupano ali zrezano sadje na zraku rjavo postane, in da pa lepo belo ostane morajo se zrezani kosci kar sproti v soljeno vodo položiti. V 10 litrov vode zadostuje 25 gramov soli. Da pa ni treba zrezanih koscev iz vode loviti, priročna je iz svile spletena pocinjena posoda, katera se s sadjem vred iz vode vzame ter potem kosci v sušilnico položijo. Tudi žveplanje pomaga, da zrezano sadje belo ostane. Žveplo se v spodnjem delu sušilnice nad pečko polaga, da se vedno malo kadi, pa to ni svetovati, ker žveplano sadje bi utegnulo zdravju škodovati. Sušilnico pa lahko vsak mizar napravi, samo treba poprej enako si ogledati. Sušilnice za sadje bi se lahko porabile za sušitev gob in lanú. F. P—k.

Posojilnica v Pišecah je imela leta 1894. prometa 21.281 gld. 25 kr., pristopilo je k njej 79 udov z 188 deleži, izstopilo pa 24 udov z 62 deleži, tako, da steje 342 udov, ki imajo v deležih 901 gld., čistega dobička je 194 gld. 55 kr.

O dohodkih: Vrnjena posojila 5272 gld. 50 kr., hranilne vloge 2925 gld. 95 kr., prejete obresti 969 gld. 58 kr., pristojbine 62 gld. 94 kr., deleži 188 gld., vstopnina 118 gld., posebna rezerva 77 gld. 91 kr., prehodni

znesek 1108 gld. 82 kr. in razni dohodki 76 gld. 93 kr.

O stroških: Dana posojila 8981 gld. 12 kr., hranilne vloge 1105 gold., obresti hranilnih vlog 27 gold. 1 kr., upravni stroški 146 gld. 13 kr., za dobre namene 25 gold. 40 kr., nagrada 30 gld., deleži 62 gold., dividenda 16 gld. 20 kr., razni stroški 78 gld. 26 kr. in pristojbine 9 gld. 50 kr.

Žitne cene v Mariboru od 19. do 26. jan. 1895.

Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 50 kr., rž 4 fl. 20 kr., ječmen 4 fl. 30 kr., oves 3 fl. 30 kr., turšica ali kuruza 5 fl. 40 kr., proso 4 fl. 30 kr., ajda 4 fl. 50 kr. in fižol 7 fl. 10 kr.

Sejmovi. Dne 4. februarja na Vidmu, v Kostrivnici, pri Sv. Juriju ob Ščavnici, v Jarenini, na Spod. Polskavi, v Lipnici in Mariboru. Dne 5. februarja pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Dne 6. februarja v Gornjem gradu, Lučanah, na Ptujju in v Imenem (svinjski sejem). Dne 7. februarja na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem). Dne 8. februarja na Spod. Polskavi (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Celja. (Naša društva.) Pri nas, kjer imamo strastnih nasprotnikov, političnih in gospodarskih, ne številno, prihajamo od leta do leta bolj blizu istega mesta, kjer se različna pota v široko cesto družijo, po kateri bomo dospeli do smotra. Tudi v Celju so se še pred malo leti različni stanovi tako silno razločevali, da nas je že bilo strah, da se ti otroci edne majke sploh več prav složiti ne bodo mogli. Nasprotniki so nas pa srečno po svojem trdoglavem zatiranju vendar toliko skupaj stiščali, da sedaj ne vprašujemo več: Kdo je ta in ta; kaj je ta in ta? Vprašujemo le še: Kaj in kako pomaga, kaj je že storil za narod ta in ta? Letos je čitalnica neverjetno napredovala. Članov ima iz vseh stanov in če bo šlo tako naprej, bode jih imela konec leta dvakrat toliko, kakor lani. Za predpust določil se je polnocveti načrt. Zabava za zabavo — ples za plesom. Dne 9. t. m. je bila namenjena igra »Servus petelinček«, ki pa se ni igrala, ker se ni moglo dobiti izvodov za vloge. Za odškodnino poslušali smo divne glasove ženske četvorice, katero nam je pripeljal g. Sprahman. Za 13. t. m. namenjena je bila igra »Garibaldi«. Vsled sitne ovire pa se ni predstavljala, ampak vspored je bil drug. Gospod profesor Zavađlal predaval je jako zanimivo o početkih naše književnosti in čital mnogo znamenitih odlomkov, posebno iz Janeza K. Vipavčana. Splošno se je slišala želja, naj bi še taka predavanja nadaljevala! Potem uprizorila se je burkasta »Izgubljena suknja«. Po izvrstno predstavljeni igri čudili smo se našima vrlima predtelovadcema g. Benčanu in g. dru. Tominšku, katera sta pokazala na konju veliko spretnosti. — Ples pa je bil kakor sploh. — Pevsko društvo ustanovilo se je 20. t. m. Vidi se, da razumeva naša inteligencija potrebe naše. Takoj ob prvem zborovanju zapisalo se je okoli 30 izvršujočih članov, podpornikov pa še več. Želeti bi bilo, da se vsak pevec res vpiše med izvršitelje, ne pa kakor se večkrat godi, — samo med podpornike. Vse priznanje onim, ki se toliko trudijo za narodni napredek! —s—

Iz Hajdinja. (Bralno društvo.) Naše bralno društvo je imelo 6. januarja t. l. v Murševcevej gostilni svoj občni zbor. Zbralo se je toliko občinstva, da nismo imeli prostora, znamenje, da se je ljudstvo naše jelo zavedati svoje narodnosti. Po običajnem pozdravu in po poročilu, vsled katerega je imelo naše mlado